

Traudy Rinderer:

**„Vážený pane kancléři“
Dopisy Bruno Kreiskymu
(str. 243-249)**

Zwentendorf mi změnil život, protože jsem mohla pomoci uskutečnit velký politický zázrak.

A to i přesto, že jsem jaderné elektrárně a pravidlům politiky vůbec nerozuměla.

Jako mladá žena v domácnosti a matka jsem žila v ideálním světě a o nic mimo domov a rodinu jsem se nestarala. Pracovat pro blaho lidu a rozhodovat v jeho prospěch bylo úkolem jiných.

Nečetla jsem denní tisk ani nesledovala zprávy v rozhlasu a televizi, nikdy jsem neslyšel slova „lobby“ nebo „praktická nutnost“ (Sachzwang) a upřímně řečeno jsem také nevěděla, co znamená demokracie. Byla jsem sklíčená z hladu ve světě a z toho, že se stále válčí, ale co jsem proti tomu mohla dělat já?

Pojem "ochrana životního prostředí" ještě neexistoval, alespoň jsem o něm neslyšela.

To se změnilo, když matka Elisabethy Wolber navštívila mou matku (oběma dámám bylo přes sedmdesát) a požádala ji, abych já se angažovala proti plánované jaderné elektrárně poblíž švýcarských hranic. Nebyla jsem doma, byla jsem na náupech.

Moje matka se cítila velmi poctěna, že majitelka lékárny přišla za námi s prosbou a

Traudy Rinderer:

**„Sehr geehrter Herr Bundeskanzler“
Briefe an Bruno Kreisky (S. 243-249)**

Zwentendorf hat mein Leben verändert, denn ich durfte bei der Verwirklichung eines großen politischen Wunders mithelfen. Und dies, obwohl ich eigentlich nichts von einem Atomkraftwerk und den Spielregeln der Politik verstand.

Ich lebte als junge Hausfrau und Mutter in einer heilen Welt und kümmerte mich um nichts, was außer Haus und Familie lag. Da waren andere zuständig und würden schon zum Wohle der Menschen arbeiten und entscheiden.

Ich las keine Tageszeitung und verfolgte keine Nachrichten im Radio und Fernsehen, hatte die Worte „Lobby“ oder „Sachzwänge“ noch nie gehört und ehrlich gesagt, wusste ich auch nicht, was Demokratie bedeutet. Es bedrückte mich zwar der Hunger in der Welt, und dass es immer noch Kriege gab, doch was konnte ich schon dagegen tun?

Das Wort „Umweltschutz“ gab es noch gar nicht, zumindest hatte ich noch nichts davon gehört. Dies änderte sich, als die Mutter von Elisabeth Wolber meine Mutter (beide Damen hoch in den Siebzigern) aufsuchte und sie bat, ich möge mich gegen das geplante grenznahe Atomkraftwerk in der Schweiz engagieren. Ich war gerade beim Einkaufen und nicht daheim.

Meine Mutter fühlte sich sehr geehrt, dass die Besitzerin der Apotheke mit einem Anliegen zu uns kam und übergab mir wohlwollend

laskavě mi předala dokumenty, které líčily nebezpečí jaderných elektráren.

Tímto způsobem jsem se dočetla, že jaderné elektrárny jsou vlastně odnoží výroby atomových bomb a jsou nebezpečné i tehdy, když fungují bez poruchy.

I při běžném provozu vyzařují umělou radioaktivitu, která se může hromadit v lidském těle a způsobovat postižení novorozenců a rakovinu.

V případě havárie, kterou nelze nikdy zcela vyloučit, by mohly být kontaminovány rozsáhlé obytné oblasti, a pak je tu nevyřešená otázka konečného uložení jaderného odpadu.

Jak by mohli Švýcaři sami chtít jadernou elektrárnu? Jak se stalo, že už jich bylo na světě tolik? Také i já jsem chtěla pomoci zabránit plánované jaderné elektrárně ve Švýcarsku.

Podařilo se. Švýcaři to z vlastní iniciativy odtroubili. Obyvatelstvo se včas probudilo, i když nebylo obvyklé, aby noviny psaly proti „technickému pokroku“, který si ekonomika přála a který měl ještě více zlepšit životní úroveň soukromníků (zlevnilo by se topení).

Mým příspěvkem byl samozřejmě také podpis proti němu a varovný článek v bezplatných novinách vydávaných ve Vorarlbersku, které se však dostaly i do všech švýcarských domácností v pohraničí.

To bylo několik let předtím, než jsem slyšela o Zwentendorfu. Vědecké dokumenty jsem stále uchovávala v krabici.

Než jsem se vdala, pracovala jsem po dvou letech obchodní školy jako sekretářka a nejenže jsem na stroji uměla psát, ale dostala jsem ho jako dárek od svého tehdejšího zaměstnavatele.

Unterlagen, die die Gefährlichkeit von Atomkraftwerken beinhalteten.

So las ich, dass Atomkraftwerke eigentlich ein Ableger von der Herstellung von Atombomben sind und sie auch gefährlich sind, wenn sie ohne Störfälle arbeiten. Sie strahlen auch im Normalbetrieb künstliche Radioaktivität aus, die sich im menschlichen Körper anreichern und Behinderungen bei Neugeborenen und Krebs verursachen können.

In einem Ernstfall, den man nie ganz ausschließen kann, könnten große Wohngebiete verseucht werden und dann noch die ungelöste Frage der Endlagerung des Atommülls. Wie konnten die Schweizer nur selbst ein Atomkraftwerk wollen? Wie kam es, dass es weltweit schon so viele davon gab? Gerne wollte ich auch mithelfen, dieses geplante Atomkraftwerk in der Schweiz zu verhindern.

Es ist gelungen. Die Schweizer hatten es von sich selbst aus abgeblasen. Die Bevölkerung wachte rechtzeitig auf, obwohl es nicht üblich war, dass Zeitungen gegen „technischen Fortschritt“, den die Wirtschaft wollte und der den Lebensstandard Privater noch verbessern sollte (die Heizung würde billiger werden), schrieben.

Mein Beitrag war natürlich auch eine Unterschrift dagegen und ein warnender Artikel in einer Gratiszeitung, die in Vorarlberg gemacht, doch auch in alle Schweizer Haushalte im Grenzgebiet kam. Dies war einige Jahre bevor ich von Zwentendorf hörte. Die wissenschaftlichen Unterlagen hatte ich noch in einer Schachtel aufbewahrt. Bevor ich geheiratet hatte, war ich nach zwei Jahren Handelsschule Sekretärin und konnte nicht nur Schreibmaschine schreiben, sondern bekam auch eine von meiner damaligen Stelle

S tímto nástrojem jsem začala pracovat pro světový mír a podařilo se mi publikovat několik článků v různých novinách.

Dozvěděla jsem se takto o životním díle Berty von Suttner a od té doby bylo také mým heslem „Složte zbraně“.

Byla jsem uprostřed budování mírové společnosti, když jsem se dozvěděla, že Rakousko se chystá uvést do provozu jadernou elektrárnu - konkrétně Zwentendorf - a že se plánuje více než tucet dalších. S pouhou jednou jadernou elektrárnou by nebylo možné finančně zvládnout obrovské náklady na konečné uložení odpadu.

To dávalo smysl, protože provozovatelé chtějí především vydělávat. Mezitím se nám narodily čtyři děti a já měla stále méně času, protože moje matka, která žila v našem domě, postonávala.

Mezitím jsem se ale politicky probudila a přečetla si několik deníků a týdeníků, poslouchala rozhlasové zprávy a místo toho, abych večer četla dětem pohádky, sledovala jsem „Zeit im Bild“ (televizní zpravodajství).

Shromažďovala jsem všechny podklady o jaderných elektrárnách a vojenských záležitostech do krabic a kufrů. Najednou jsem si uvědomila, že ochrana životního prostředí, zejména protesty proti jaderným elektrárnám, je také práce pro mír.

26. ledna 1978, na který si ještě dobře vzpomínám, mě zachvátil svatý hněv.

V minulých letech jsem vždy upozorňovala na nebezpečí jaderné elektrárny zdvořilými dopisy různým politikům až po spolkového kancléře Dr. Kreiskyho.

geschenkt. Mit diesem Werkzeug begann ich, mich um den Weltfrieden zu kümmern und es gelang mir, einige Artikel in verschiedenen Zeitungen zu veröffentlichen. So erfuhr ich dann vom Lebenswerk von Bertha von Suttner und meine Parole lautete von da an auch „Die Waffen nieder“.

Ich war mitten im Aufbau einer Friedensgesellschaft, als ich vernahm, dass Österreich bald ein Atomkraftwerk in Betrieb nehme – nämlich Zwentendorf – und mehr als ein weiteres Dutzend geplant wären. Mit nur einem Atomkraftwerk könne man die enormen Kosten der Endmülllagerung finanziell nicht verkraften.

Das leuchtete ein, denn die Betreiber wollen in erster Linie verdienen. Mittlerweile hatten wir vier Kinder und ich hatte immer weniger Zeit, denn auch meine Mutter, die in unserem Haus wohnte, kränkelte.

Doch inzwischen war ich politisch geweckt worden und las mehrere Tages- und Wochenzeitungen, hörte Radionachrichten und anstatt den Kindern abends Geschichten vorzulesen, sah ich mir „Zeit im Bild“ an.

Ich sammelte alle Unterlagen über Atomkraftwerke und Militärisches in Schachteln und Koffern. Auf einmal wurde mir bewusst, dass Umweltschutz, im Besonderen der Protest gegen Atomkraftwerke, auch Friedensarbeit ist.

Am 26. Jänner 1978, ich erinnere mich noch gut, packte mich der heilige Zorn.

Die vergangenen Jahre hatte ich immer mit höflichen Briefen an diverse Politiker bis zum Bundeskanzler Dr. Kreisky vor den Gefahren eines Atomkraftwerkes gewarnt.

Jakkoli jsem byla naivní, věřila jsem, že mocipáni budou vděční, když jim včas poskytnu písemnosti od nezávislých vědců a dozví se pravdu.

Psala jsem také do mnoha novin a podle zásady „stálá kapka kámen vyhloubí“ jsem nosila rozhlasovým redaktorům na stůl podklady, aby alespoň věděli, že existují i čtenáři, kteří nevěří všemu, co se v inzerátech podporujících vládní politiku. píše

Z půdy jsem proto vytáhla všechny krabice, kde bylo uloženo vše, co jsem nashromáždila o jaderných elektrárnách a rozhodla jsem se, že budu svým způsobem otravovat a každý den napíšu kancléři dopis. A s trochou štěstí by tyto dopisy získaly dostatečnou popularitu a mohly by osvětlit i Rakušany ve vnitrozemí. Těmto se muselo pomoci, a to rychle.

Až už bude jaderná elektrárna Zwentendorf spuštěna, nepomůžou žádné výčitky ani opožděné nářky, nesmí být povolen ani zkušební provoz.

Díky Rūthi (Švýcarsko) jsme měli ve Vorarlbersku vědomostní náskok a bylo důležité jej přenést přes Arlberg.

Spouštěčem byla dodávka palivových tyčí vrtulníkem, protože již předtím došlo k protestům odpůrců, kteří by si lehli na silnici, aby nákladní auta nemohla projet.

Když se to dozvěděli provozovatelé, přivolali armádní vrtulníky, které by takový rozkaz přísně vzato neměly plnit.

Příkaz však vydala tehdejší ministryně zdravotnictví.

Naiv wie ich war, hatte ich geglaubt, die hohen Herren wären dankbar, wenn sie noch rechtzeitig mit Material von unabhängigen Wissenschaftlern versorgt und die Wahrheit erfahren würden.

Auch an viele Zeitungen hatte ich geschrieben und nach dem Grundsatz „steter Tropfen höhlt den Stein“ den Radakteuren Material auf deren Schreibtische gebracht, damit sie wenigstens wissen, dass es auch Leser gibt, die den Pro-Inseraten nicht alles glauben.

Ich holte also alle AKW-Schachteln vom Dachboden und beschloss, auf meine Weise lästig zu werden. Ich würde dem Bundeskanzler täglich einen Brief schreiben. Und mit etwas Glück würden diese Briefe genügend Verbreitung finde und vor allem die Innerösterreicher aufklären. Diesen musste geholfen werden, und zwar rasch.

Wenn das AKW Zwentendorf erst mal eingeschaltet ist, dann nützt keine Reue und verspätetes Wehklagen mehr, nicht einmal ein Probelauf darf geschehen.

Wir hatten durch Rūthi einen Wissensvorsprung in Vorarlberg und diesen galt es, über den Arlberg zu bringen.

Der Auslöser war die Anlieferung der Brennstäbe per Hubschrauber, denn es hatte bereits Proteste von Gegnern gegeben, die sich auf die Straße gelegt hätten, damit die Lastwagen nicht passieren könnten.

Als die Betreiber davon Wind bekamen, wurden eben Bundesheer-Hubschrauber angefordert, die streng genommen einen solchen Auftrag gar nicht hätten ausführen dürfen.

Doch die Anweisung hat die damalige „Gesundheits“-ministerin gegeben.

V rakouském vnitrozemí se tedy objevili odpůrci a občanské iniciativy, kteří však byli k politování. Obyvatelé Zwentendorfu si přece přáli tuto jadernou elektrárnu, která slibovala „větší prosperitu pro všechny“. Teprve později jsem se dozvěděla, že protijaderné hnutí v Rakousku začalo u jednoho člověka, Waltera Soyky.

Vystoupil jako řečník na shromáždění k jaderné elektrárně v Zwentendorfu a byl státní policií násilně vyveden z farního sálu ve Zwentendorfu, který byl plný zástupců jaderného průmyslu, což následně schválila ministryně zdravotnictví.

Protijaderné hnutí se však rozrostlo a mnozí se již nenechali zastrašit. Zejména matky byly znejistěné a chodily od domu k domu a sbíraly podpisy.

Aktivizovaly se Světový svaz na ochranu života a další organizace na ochranu přírody, ale také lékaři, vědci, učitelé, studenti, důchodci, odboráři proti jaderným elektrárnám, socialisté proti jaderným elektrárnám a mnozí další.

I sdružení na ochranu zvířat si bylo vědomo, že také zvířata jsou ohrožena jadernými elektrárnami. Odpůrci vyrostli jako houby po dešti, nebo spíše jako plevel. A každý den jich přibývalo. Přesto to byl boj s časem.

Zkušební provoz by se mohl uskutečnit v blízké budoucnosti a politici, především spolkový kancléř, tuto jadernou elektrárnu zuby nehty bránili. Jeho SPÖ se musela podřídit, což se z velké části i podařilo. Všechno, co mělo v zemi peníze a moc, jako například **elektrárenský průmysl**, odborový svaz, národní banka, státní podniky, hospodářství obecně a v

Es gab also Gegner und Bürgerinitiativen in Innerösterreich, doch diese waren zu bedauern. Schließlich wollte die Bevölkerung von Zwentendorf dieses Atomkraftwerk, das „mehr Wohlstand für alle“ versprach. Nachträglich hatte ich erst erfahren, dass die Anti-AKW-Bewegung in Österreich mit einer einzigen Person begann, und zwar mit Walter Soyka.

Er trat als Sprecher bei einer AKW-Versammlung in Zwentendorf auf und wurde mit Gewalt von der Staatspolizei aus dem mit Vertretern der Atomindustrie dicht besetzten Pfarrsaal in Zwentendorf entfernt, was wiederum von der Gesundheitsministerin im Nachhinein gutgeheißen wurde.

Doch die Anti-AKW-Bewegung wuchs und viele ließen sich nicht mehr einschüchtern. Besonders Mütter waren verunsichert und liefen von Haus zu Haus und sammelten Unterschriften. Der „Weltbunde zum Schutze des Lebens“ und andere Naturschutzorganisationen wurden aktiv, doch auch Ärzte, Wissenschaftler, Lehrer, Studenten, Pensionisten, Gewerkschafter gegen AKW, Sozialisten gegen AKW und viele andere.

Ja sogar der Tierschutzverein realisierte, dass auch die Tiere von Atomkraftwerken bedroht sind. Wie Pilze aus der Erde oder besser gesagt wie Unkraut schossen die Gegner aus der Erde. Und täglich wurden es mehr. Dennoch war es ein Kampf mit der Zeit.

Der Probelauf konnte in Bälde stattfinden und die Politiker, vor allem der Bundeskanzler, verteidigten dieses AKW mit Zähnen und Klauen. Seine SPÖ hatte zu spüren, was sie auch größtenteils tat. Alles was Geld und Macht im Lande hatte, wie die Elektrizitätswirtschaft, der Gewerkschaftsbund, die Nationalbank, die staatlichen Betriebe, die Wirtschaft im

návaznosti na to noviny a ORF (rakouský televizní kanál), sloužily provozovatelům. Protože jaderná energie byla čistá a levná a elektrárna za osm miliard šilinků, která měla být krátce na to uvedena do provozu, prostě nesměla shnit.

Zastánci pak zaznamenali několik nehod, což poskytlo látku pro kritické články.

Tehdejší dolnorakouský hejtman Maurer dokonce obhajoval jadernou elektrárnu ve Zwentendorfu jako své životní dílo.

Když se plánovalo zřídít ve Waldviertelu úložiště jaderného odpadu, přineslo mu to tolik protestů, tj. ztráty hlasů, že se postavil před obyvatele, aby je chránil, alespoň pokud jde o likvidaci tohoto vysoce toxického odpadu.

Když tehdejší vláda Rakouské lidové strany (ÖVP) rozhodla o výstavbě této jaderné elektrárny, všechny strany se shodly na tom, že tomuto technickému pokroku musí vyhovět, protože elektřina bude přece tak levná, že se již nevyplatí instalovat do domů elektroměry.

Pokud byly výpočty správné, ukázalo se, že výroba jaderné energie je nejdražší - nejen nejnebezpečnější. Ale kdo to věděl?

Jakmile se lidé vydali touto cestou, nechtěli se vrátit. Znalecké posudky nezávislých vědců tak byly zatajovány, fakta popírána a odpůrci odmítáni jako podivíni. Proč by mělo být o všem informováno i obyvatelstvo?

Když už bylo rozhodnuto, budou už na všechny problémy existovat řešení. I jiné země žijí s jadernými elektrárnami, proč by tedy mělo být Rakousko výjimkou?

Bylo by k smíchu, kdyby si silná vláda se všemi zájemci o jadernou energii, nedokázala poradit s ochránci životního

Allgemeinen und im Gefolge die Zeitungen und der ORF, sie dienten den Betreibern. Denn der Atomstrom war sauber und billig und ein acht Milliarden Schilling teures Werk, das kurz vor der Inbetriebnahme stand, ließ man einfach nicht verrotten. Den Befürwortern passierten dann einige Pannen und das gab Stoff für kritische Artikel.

Der damalige Landeshauptmann von Niederösterreich, Maurer, verteidigte dieses Zwentendorfer AKW sogar als sein Lebenswerk. Als es dann Pläne gab, im Waldviertel den Atommüll loszuwerden, erhielt er so viele Proteste, sprich Wählerstimmenverlust, dass er sich schützend vor die Bevölkerung stellte, zumindest was die Entsorgung dieses hochgiftigen Mülls betraf.

Als die damalige ÖVP-Regierung den Bau dieses Atomkraftwerks beschloss, waren sich alle Parteien einig, dass man diesen technischen Fortschritt mitmachen müsse, denn schließlich würde der Strom so billig werden, dass es sich gar nicht mehr lohne, Zähler in Häuser einzubauen.

Bei richtiger Kalkulation stellte sich dann heraus, dass die Gewinnung von Atomstrom am teuersten ist – nicht nur am gefährlichsten. Doch wer wusste das schon? Einmal auf dieser Straße wollte man nicht umkehren. So wurden Gutachten von unabhängigen Wissenschaftlern verheimlicht, Fakten geleugnet und die Gegner als Spinner abgetan. Warum sollte man die Bevölkerung auch über alles aufklären?

Es war einmal entschieden und für alle Probleme würde es schon Lösungen geben. Andere Länder leben auch mit Atomkraftwerken und warum sollte Österreich eine Ausnahme bilden? Es wäre doch gelacht, wenn eine starke Regierung mit allen an diesem

prostředí, kteří jsou vzdáleni realitě.

To byl pravděpodobně názor spolkového kancléře Dr. Bruna Kreiskyho.

Teprve po havárii v Černobylu před dobrými dvaceti lety zareagoval slovy: „Zaplať pán bůh nemá Rakousko jadernou elektrárnu!“.

Ale sotva deset let předtím nám chtěl spolu s každým, kdo měl ve státě nějaké slovo, vnutit jadernou elektrárnu Zwentendorf.

A tak jsem každý den psala peprný dopis kancléři a podle tehdejší technologie jsem si udělala několik průklepů.

Do těchto dopisů, které měly přispět ke změně názoru nahore i dole, jsem vložila veškerou svou energii. V domácnosti jsem dělala jen to, co bylo nezbytně nutné. Většinou se vařila jen rychlá jídla. Uklízelo se jen někdy.

Po snídani byla nejlepší doba na psaní.

Manžel byl v kanceláři, Christoph ve škole, Mirjam ve školce, čtyřletá Rebeka si hrála sama v dětském pokoji a babičce se dávala snídaně do postele, takže mě také nerušila.

Johannes, pětiměsíční nemluvně, seděl vedle mě u psacího stolu na polohovatelné lenošce a dostal do ruky průklepový papír na hraní. Zabavilo ho to tak dlouho, dokud jsem nedopsala svůj dopis. To se velmi osvědčilo.

Pak jsem dopis hodila do poštovní schránky, ale celý den jsem myslela na Zwentendorf a Kreiskyho.

Poslední myšlenka před spaním byla: Co mu zítra napíšu?

Atomstrom Interessierten nicht mit den realitätsfernen Umweltschützern fertig würde. Das war wahrscheinlich die Meinung von Bundeskanzler Dr. Bruno Kreisky.

Erst nach dem Unfall in Tschernobyl vor gut 20 Jahren, reagierte er mit: „Gott sei Dank hat Österreich kein Atomkraftwerk!“ Doch ein knappes Jahrzehnt zuvor wollte er zusammen mit allen, die im Staat etwas zu sagen hatten, uns mit diesem AKW-Zwentendorf zwangsbeglücken.

Ich schrieb also täglich einen gepfefferten Brief an den Bundeskanzler und machte nach der Technik der damaligen Zeit ein paar Durchschläge. Meine ganze Energie steckte ich in diese Briefe, die mithelfen sollten, einen Meinungsumschwung oben und unten herbeizuführen. Im Haushalt erledigte ich nur, was unbedingt getan werden musste. Meist gab es nur Schnellküche. Geputzt wurde selten.

Nach dem Frühstück war die beste Zeit zum Schreiben. Mein Mann war im Büro, Christoph in der Schule, Mirjam im Kindergarten, die vierjährige Rebekka spielte allein im Kinderzimmer und Großmutter bekam ihr Frühstück ans Bett und ließ mich ebenfalls ungestört.

Johannes als fünfmonatiges Baby saß neben mir am Schreibtisch in einem Liegestühlchen und bekam als Spielzeug Durchschlagpapier zum Grapschen. Damit vergnügte er sich, bis ich meinen Brief fertig hatte. Dies klappte bestens.

Dann wurde der Brief in den Postkasten geworfen, doch meine Gedanken kreisten den ganzen Tag um Zwentendorf und Kreisky.

Der letzte Gedanke vor dem Einschlafen war: Was schreibe ich ihm morgen?

Doufejme, že dopisy budou natolik zábavné, že si je mnozí rádi přečtou.

A možná bude mít kancléř přece jen dobré srdce a uvědomí si, že obyvatelstvo by nemělo být zbytečně ohrožováno, když existují jiné způsoby výroby elektřiny.

Psala jsem nepřetržitě až do 4. dubna 1978.

Náš nejmladší už se nespokojil s pobytem na lehátku a já musela pomalu najít způsob, jak dopisy dostat na veřejnost.

Po plánovaném referendu v létě přibývalo dopisů spolkovému kancléři, protože událostí bylo více než dost a bylo třeba sdělit mému „příteli, kterému adresuji dopisy“ mnoho zajímavého. Jednou mi doktor Kreisky dokonce odepsal. Ano, on sám - nejen pár stručných vět od sekretáře, jak jsem to zažila v minulosti.

Nyní šlo o to, zpřístupnit dopisy širšímu okruhu lidí, což se ukázalo být ještě obtížnější než jejich psaní. Nejprve jsem musela kopie přepsat, protože nebyly vhodné ke kopírování.

Kdybych měla v té době k dispozici počítač a laserovou tiskárnu a pak elektronickou adresu spolkového kancléře a neaktivnějších oponentů jaderné energie, bylo by vše mnohem jednodušší.

Musela jsem ale dopisy znovu opsat a hledat způsob, jak je zkopírovat. Domnívala jsem se, že v Götzisu je v jedné textilní továrně kopírka. Zнала jsem dceru vedení společnosti ze školních let a požádal ji, zda bych si mohla udělat kopii.

Ano, tato středně velká textilní firma skutečně měla fotokopírku, ale byl to opravdový „křáp“.

Hoffentlich sind die Briefe auch unterhaltsam genug, sodass sie viele gerne lesen werden. Und vielleicht hat der Herr Bundeskanzler doch ein gutes Herz und sieht ein, dass man die Bevölkerung nicht unnötig in Gefahren bringen darf, wo es doch auch andere Möglichkeiten gibt, Strom zu erzeugen.

Ich schrieb durchgehend bis zum 4. April 1978. Unser Jüngster blieb nicht mehr zufrieden im Liegestühlchen und ich musste langsam einen Weg finden, dass die Briefe an die Öffentlichkeit kamen.

Nach der geplanten Volksabstimmung im Sommer gab es dann noch weitere Briefe an den Bundeskanzler, denn die Ereignisse überstürzten sich und es gab viel Interessantes meinem „Brieffreund“ mitzuteilen. Einmal hat mir Dr. Kreisky sogar zurückgeschrieben. Ja, er selbst – nicht nur ein paar knappe Zeilen vom Sekretär, wie ich es früher schon erlebte.

Nun galt es, die Briefe einem größeren Kreis zugänglich zu machen, was sich noch schwieriger erwies als das Schreiben. Erst musste ich die Durchschläge nochmals abtippen, denn so waren sie nicht zum Kopieren geeignet. Hätte ich damals schon einen Computer und Laserdrucker gehabt, dann noch die E-mail-Adresse vom Bundeskanzler und den aktivsten Gegnern, wäre alles viel einfacher gewesen.

Aber so musste ich die Briefe wieder abschreiben und eine Möglichkeit zum Kopieren suchen. In Götzis vermutete ich in einer Textilfabrik eine Fotokopiermaschine. Die Tochter der Firmenleitung kannte ich aus der Schulzeit und bat sie, fotokopieren zu dürfen.

Ja, diese mittelgroße Textilfirma hatte wirklich ein Fotokopiergerät, doch es war ein echtes „Glump“.

Takže jsem musela hledat dál. Nakonec jsem našla vinařskou firmu, která měla lepší kopírovací zařízení, protože na ní tiskla i nápojové lístky pro restaurace.

Trávila jsem tam celá odpoledne kopírováním a často jsem musela brát nejmladšího syna s sebou, protože jsem ho nemohla nikomu svěřit. Tyto dopisy jsem okopírovala nejméně za 15 000 šilinků a pak je rozeslala novinám a známým aktivistům.

Objevily se některé povzbudivé reakce. Teď jsem si musela dát pauzu, protože moje rodina a domácnost v posledních měsících viditelně postrádaly moji péči. Přesto jsem pokračovala ve sbírání dalších informací a podkladů a čekala na dobré zprávy.

Krátce poté, co kancléř v létě oznámil, že se bude konat referendum, mi zavolala paní Agnes Kühne z Vídně.

Řekla mi, že její manžel, profesor Tobias Kühne, obdržel na schůzce hektografy mých dopisů spolkovému kancléři.

Takže někdo skutečně znovu přepsal mé okopírované dopisy a rozmnožil je tehdy obvyklým způsobem.

Děkuji neznámému aktivistovi! Paní Kühne řekla, že z těchto dopisů musí bezpodmínečně vzniknout kniha. Ozvala by se mi zase.

Paní Kühne od té doby volala každý den a říkala, že najít vydavatele nebude tak snadné, zvláště teď v létě, kdy má každý dovolenou.

Bylo dobré, že dopisy byly aktivisty vnímány jako jednoduché informační texty a pro referendum jako bojová munice.

Also musste ich weitersuchen. Schließlich fand ich doch eine Weinfirma, die eine bessere Kopieranlage hatte, denn sie druckte damit auch Getränkearten für Gasthäuser.

Ganze Nachmittage kopierte ich dort und musste oft den aufgeweckten Jüngsten mitnehmen, da ich ihn niemandem zumuten konnte. Für mindestens 15.000 Schilling kopierte ich diese Briefe und versandte sie dann an Zeitungen und mir bekannte Aktivisten.

Es gab einige ermunternde Reaktionen. Nun musste ich mal Pause machen, denn meine Familie und der Haushalt waren in den letzten Monaten wirklich zu kurz gekommen. Dennoch sammelte ich weiter Material und wartete auf gute Nachrichten.

Kurz nach der Verkündung des Bundeskanzlers im Sommer, dass es eine Volksabstimmung geben wird, erhielt ich einen Anruf von Frau Agnes Kühne aus Wien. Sie erzählte, bei einer Versammlung hätte ihr Mann, Prof. Tobias Kühne, hektographiert meine Briefe an den Bundeskanzler bekommen. Es hat also tatsächlich jemand meine fotokopierten Briefe nochmals abgetippt und auf die damals übliche Weise vervielfältigt.

Mein Dank an den unbekanntem Aktivisten! Frau Kühne meinte, dass diese Briefe unbedingt ein Buch werden müssen. Sie würde sich wieder melden. Frau Kühne rief von da an jeden Tag an und meinte, es wäre nicht so einfach, einen Verleger zu finden, gerade jetzt im Sommer, wo alles im Urlaub wäre.

Es tat wohl, dass die Briefe von Aktivisten als lockere Aufklärungsschrift und für die Volksabstimmung als Kampfmunition angesehen wurden.

Pomoc byla velkolepá, protože Kühneovi měli kontakt na Konrada Lorenze a divadelního herce z Burgtheatru Richarda Eybnera, kteří napsali skvělé předmluvy.

Paul Blau napsal také nádherná úvodní slova a originální doslov, jako by to napsal Bruno Kreisky.

Freda Meissner-Blau znala vynikajícího karikaturistu Gerzsona Kovácsa. S jeho návrhy však dlouho nebyla spokojená.

Nakonec se přece jen objevil super obrázek na obálce. Kreisky sedí obklopen horou dopisů, právě jeden čte a poštovní holub už přilétá s dalším.

Ani vydavatel se nepřetrhl a čas běžel. Podle posledních průzkumů veřejného mínění bylo v září proti uvedení plánované jaderné elektrárny Zwentendorf do provozu teprve 35 procent dotázaných.

V polovině září však konečně mohla být knížka představena mediím a pozvaným aktivistům v Café Landtmann.

Nadšení se zmocnilo všech. Jeden pracovník televize mě požádal, zda by mě mohl navštívit v Götzi. Tři redaktoři z „Kronen-Zeitung“ se mnou udělali rozhovor a „Kurier“ (oblíbené rakouské noviny) o mně a mých dopisech chtěl dokonce otisknout celou stránku. Šlo to jako po másle.

O výsledek referenda byl zájem i v zahraničí a o mé kampani se dozvěděl jeden spolupracovník ZDF (německý televizní kanál) který přijel speciálně do Vorarlberska. Mluvil také se spolkovým kancléřem, který měl říci, že mi s těmi dopisy někdo pomohl. A tento muž ze ZDF to chtěl vědět přesně.

Takže jsem musela před kamerou a oslnivým osvětlením a přítomnými dětmi (televizní reportéři je tam chtěli mít) napsat

Die Hilfe war großartig, denn die Kühnes hatten Kontakt zu Konrad Lorenz und dem Burgschauspieler Richard Eybner, die wunderbare Vorworte schrieben. Auch Paul Blau schrieb ein herrliches Vorwort und ein originelles Nachwort, wie wenn es Bruno Kreisky geschrieben hätte.

Freda Meissner-Blau kannte einen hervorragenden Karikaturisten namens Gerzson Kovács. Doch sie war lange nicht mit seinen Entwürfen zufrieden. Schließlich gab es doch ein super Umschlagbild. Kreisky sitzt in einem Berg von Briefen, liest gerade einen und eine Brieftaube flattert schon wieder mit einem neuen an.

Der Verleger machte nicht weiter und die Zeit wurde knapp. Nach neuesten Meinungsumfragen waren im September erst cirka 35 Prozent gegen die Inbetriebnahme des geplanten Atomkraftwerks Zwentendorf. Doch endlich Mitte September konnte das Büchlein im Café Landtmann der Presse und geladenen Aktivisten vorgestellt werden.

Alles war begeistert. Ein Fernsehmann fragte an, ob er mich in Götzi besuchen dürfe. Drei Redakteure von der „Kronen-Zeitung“ interviewten mich und der Kurier wollte gar eine ganze Seite über mich bzw. meine Briefe bringen. Das lief ja wie geschmiert.

Auch das Ausland war am Ausgang der Volksabstimmung interessiert und ein Mann vom ZDF erfuhr von meiner Aktion und kam extra nach Vorarlberg. Er hatte auch mit dem Bundeskanzler gesprochen und dieser hätte gesagt, man hätte mir mit diesen Briefen geholfen. Und das wollte dieser ZDF-Mann genau wissen. Also musste ich vor laufender Kamera und blendender Beleuchtung und den anwesenden Kindern (fürs Fernsehen wurden

dopis.

Měl to mít. O mně se v domácnosti Kreiskyho muselo vůbec mluvit, protože v létě, kdy o mne ještě nikdo nevěděl, jsem byla pozvána do diskusního pořadu Klubu 2 (vysílal ORF). Bylo to téma, ke kterému jsem se při nejlepší vůli nemohla vyjádřit.

Odmítla jsem, ale zeptala jsem se, jak na mě přišli. Odpověď: Navrhl mě Peter Kreisky (syn kancléře). Dlouho před vydáním knihy vzbudila autorka zájem. To je také dobré znamení.

Odpoledne v den prezentace knihy jsem měla autogramiádu v jednom vídeňském knihkupectví (to zní skvěle).

Peter Kreisky přijel s manželkou a miminkem v kočárku. Byla pořízena pěkná fotografie, na které držím malého v náručí.

Časopis STERN mě dokonce vyhlásil „Vycházející hvězdou týdne“. Současný ředitel vorarlberského televizního kanálu ORF se mě jako mladý rozhlasový reportér ptal, jak k tomu vlastně došlo. Předtím jsem musela jít ke kadeřníkovi kvůli fotce na obálku.

Tam jsem si přečetla kritický článek o jaderných elektrárnách v časopisu STERN a napadlo mě, poslat časopisu obtah (tak se říkalo předtiskům knihy s olověnou sazbou, aby bylo možné zkontrolovat, zda ve vytištěném exempláři nejsou chyby).

Jeden obtah jsem přinesla šéfredaktorovi deníku Neue Vorarlberger Tageszeitung.

Bylo to na svátek Nanebevzetí Panny Marie a můj manžel odjel autem - kam, to už jsem zapomněla. Vlakem se všemi čtyřmi dětmi a pak taxíkem až nahoru k domu doktora Henninga Scharsacha, který mě i přesto, že

sie ja gebraucht) dem Bundeskanzler einen Brief schreiben.

Konnte er haben. Ich muss überhaupt Gesprächsstoff im Hause Kreisky gewesen sein, denn im Sommer mit damals noch Null Bekanntheitsgrad wurde ich zur Diskussion im Club 2 eingeladen. Es war ein Thema, bei dem ich beim besten Willen nicht mitreden hätte können.

Ich lehnte ab, fragte jedoch, wie sie auf mich gekommen wären. Antwort: Peter Kreisky hätte mich vorgeschlagen. Lange bevor das Buch erschienen war, weckte die Verfasserin Interesse. Auch ein gutes Zeichen.

Am Nachmittag der Buchpräsentation hatte ich in einer Buchhandlung in Wien eine Autogrammstunde (hört sich toll an). Peter Kreisky kam mit Gattin und Baby im Kinderwagen. Dabei entstand ein hübsches Foto, wie ich den Kleinen auf dem Arm habe.

Bei der Illustrierten „STERN“ wurde ich sogar zur „Aufsteigerin der Woche“. Der jetzige Intendant vom Vorarlberger ORF fragte mich als junger Radioreporter, wie dies denn zustande gekommen wäre. Wegen eines Fotos für den Klappendeckel musste ich vorher zum Friseur.

Dort las ich im STERN einen kritischen Artikel über Atomkraftwerke und hatte die Eingebung, der Illustrierten die Fahnen (so nannte man die Vordrucke von einem Buch mit Bleisatz, um den Druck auf Fehler überprüfen zu können) zu senden. Eine Fahne brachte ich dem Chefredakteur der Neuen Vorarlberger Tageszeitung.

Es war der Maria Himmelfahrtstag und mein Mann war mit dem Auto weg – wo, das habe ich jetzt vergessen. Mit dem Zug und allen vier Kindern und dann mit dem Taxi in die Höhe

byl svátek, vlídně přijal.

Dodnes si přesně pamatuji, jak jsme zvažovali, zda lze referendum vyhrát.

Souhlasil se mnou, že odpůrci vytáhnou voliče i z nemocnic.

V deníku „Neue Vorarlberger Tageszeitung“ pak vyšel velkolepý dvoustránkový recenze.

Kromě poledních rozhlasových zpráv (Mittagsjournal) na stanici ORF se objevilo také několik řádků v novinách „Die Presse“, „Profil“ a také v „Kirchenzeitung“ (možná o tom informovaly i noviny „Kleine Zeitung“, ty jsem tehdy nečetla).

Ale já jsem chtěla Rakušanům na východě země pomoci. Co jsem měla dělat? Čas byl neúprosný. Malé nakladatelství Sensen si netroufalo dát do tisku druhé vydání dříve, než o tom informovaly velké „vídeňské noviny“.

Zmocnila se mne nervozita. Nakonec jsem v říjnu, bez vlastních prostředků, dala příkaz k vytištění nového vydání, které bych pak cíleně rozesílala.

Na farním úřadě mi bylo dovoleno vytisknout na rozmnožovacím stroji průvodní dopis, v bance jsem si opatřila složenky a pak jsem na vlastní riziko rozesílala asi 6000 exemplářů. Touto cestou obdržel jednu knížku také každý rakouský starosta.

Několik žen pomáhalo s rozesíláním. Mnoho sekretářek vyplňovalo složenku a mně přišly krásné děkovné dopisy.

Dojalo mě také, že ve Štýrském Hradci se kniha půjčovala pouze na jeden den, protože nebyla k dostání v knihkupectvích.

zum Haus von Dr. Henning Scharsach, der mich trotz feiertäglicher Störung dennoch freundlich empfing. Ich erinnere mich noch genau, wie wir überlegten, ob die Volksabstimmung zu gewinnen wäre. Er stimmte mir zu, dass die Gegner die Wähler aus den Spitälern holen würden.

Die „Neue Vorarlberger Tageszeitung“ brachte dann eine großartige zweiseitige Besprechung.

Außer dem Mittagsjournal im ORF kamen auch noch ein paar Zeilen in „Die Presse“, „Profil“ sowie in der „Kirchenzeitung“ (Möglicherweise hat auch die „Kleine Zeitung“ berichtet, diese habe ich damals nicht gelesen.).

Aber ich wollte doch den Innerösterreichern helfen. Was tun? Die Zeit drängte. Der kleine Sensen-Verlag wagte keine zweite Auflage zu drucken, bevor noch die großen „Wiener Zeitungen“ berichteten. Ich saß auf einem Ameisenhaufen. Im Oktober schließlich gab ich ohne Eigenmittel den Auftrag, eine neue Auflage zu drucken, die ich dann gezielt versenden würde.

Im Pfarramte durfte ich auf einer Vervielfältigungsmaschine einen Begleitbrief drucken, bei der Bank besorgte ich entsprechend Erlagscheine und versandte dann auf eigenes Risiko etwa 6.000 Exemplare. So bekam auch jeder österreichische Bürgermeister ein Büchlein.

Ein paar Frauen halfen beim Versand. Viele Sekretärinnen füllten den Erlagschein aus und schöne Dankbriefe erreichten mich.

Gerührt erfuhr ich auch, dass in Graz das Buch immer nur einen Tag ausgeliehen werden durfte, da es in Buchhandlungen nicht zu bekommen war.

Do referenda vyšla čtyři vydání, do kterých mi profesor Alexander Tollmann napsal pochvalný epilog.

Tyto pocty jsem nečekala, stejně jako mnoho děkovných dopisů a blahopřejných telegramů po referendu.

K mé úlevě a radosti a jistě i k radosti mnoha dalších věnovaly dva hlavní vídeňské deníky před hlasováním tématu jaderné energie velký prostor a kritické články bylo možné číst každý den. Konečně!

Nálada se změnila a muselo být hodně protestujících čtenářů.

Friedrich Graupe z „Kronen Zeitung“ vytvořil tak vynikající sérii článků, že musela být znovu vydána jako brožura, což se nikdy předtím nestalo.

Hlavní zásluhu na tom měl Hans Dichand.

5. listopadu 1978 zažilo Rakousko politický zázrak. Navzdory mnoha lžím a manipulacím ze strany příznivců elektrárny, kteří měli k dispozici spoustu peněz a obrovský aparát, zvítězil David nad Goliášem.

Jenom těsně, přesně řečeno pouze 0,47 %. Podle očekávání hlasovalo nejlépe Vorarlbersko, a to 84 % proti.

Kolik lidí hlasovalo proti uvedení do provozu Zwentendorfu, protože doufali, že se tím zbaví silného spolkového kancléře Dr. Kreiskyho jako politika, je těžké říci.

Krátce před hlasováním totiž pohrozil, že pokud výsledek hlasování nebude PRO, odstoupí.

Každopádně odpůrci vyhráli a byli šťastní a vděční. Úsilí nebylo marné.

Bis zur Volksabstimmung gab es dann vier Auflagen, in denen mir dann auch Prof. Alexander Tollmann ein lobendes Nachwort schrieb. Mit diesen Ehrungen hatte ich nicht gerechnet, auch nicht mit den vielen Dankbriefen und Glückwunschtelegrammen nach der Volksabstimmung.

Zu meiner und gewiss vieler anderer Erleichterung und Freude widmeten die beiden großen Wiener Tageszeitungen vor der Abstimmung dem Thema Atomenergie viel Platz und Kritisches war täglich zu lesen. Endlich! Die Stimmung war gekippt und es muss eine Menge protestierender Leser gegeben haben.

Friedrich Graupe von der „Kronen Zeitung“ gestaltete eine so hervorragende Serie, dass sie als Broschüre nachgedruckt werden musste, was noch nie vorgekommen war. Ein Hauptverdienst kam Hans Dichand zu.

Am 5. November 1978 erlebte Österreich ein politisches Wunder. Trotz vieler Lügen und Manipulationen der Befürworter, die über eine Menge Geld und einen Riesenapparat verfügen, gewann David über Goliath.

Zwar knapp, genau gesagt mit nur 0,47 %. Vorarlberg stimmte wie erwartet am besten ab, nämlich mit 84 Prozent dagegen. Wie viele gegen die Inbetriebnahme Zwentendorfs stimmten, weil sie sich dadurch erhofften, den starken Bundeskanzler Dr. Kreisky als Politiker loszuwerden, lässt sich schwer sagen. Kurz vor der Abstimmung drohte er nämlich zurückzutreten, wenn die Abstimmung nicht PRO ausgeht.

Wie auch immer, die Gegner hatten gewonnen und waren glücklich und dankbar. Die Mühe war nicht umsonst gewesen.

Mnozí věnovali poslední síly, čas a finanční prostředky, aby bylo obyvatelstvo poučeno před referendem včas.

Všem děkujeme!

V průběhu několika posledních let jsem byla často žádána o brožuru „Vážený pane kancléři! Ve věci Zwentendorf“. Žádné už nezbyly.

Po úspěšném referendu v Rakousku byl zájem v Německu velký díky reportáži ZDF a příspěvku v časopisu "STERN". Jedna učitelka si soukromě objednala 1400 výtisků - chtěla poslat po jednom každému německému politikovi.

Ale pokud bude poptávka velká, opíšu dopisy holt znovu. Mimochodem, denně jsem také psala veřejné dopisy bavorskému ministerskému předsedovi Franzi Josefu Straußovi, protože jsem byla požádána, abych pomohla zabránit výstavbě závodu na přepracování ozářeného paliva ve Wackersdorfu.

I té se podařilo zabránit také díky masovým protestům.

V oblasti světového míru jsem nedosáhla žádného pokroku. Bohužel. Válka v Iráku pro mě byla obrovskou ranou a objednávka stíhaček Eurofighter mě stále trápí.

V několika zemích se dokonce pracuje na nových jaderných bombách a provozovatelé jaderných elektráren se stále nechtějí vzdát.

Navzdory Černobylu. Resignace je zbytečná. Mír a ochrana životního prostředí jsou příliš důležité na to, abychom to mohli ponechat na rozhodnutí politiků, kteří mají omezené možnosti. Další politické zázraky musí následovat.

Především bych chtěla poděkovat svému manželovi za jeho všestrannou podporu a

Viele hatten ihr Letztes an Kraft, Zeit und finanziellen Mitteln gegeben, damit die Bevölkerung rechtzeitig vor der Volksabstimmung aufgeklärt würde. Dank an alle!

Oft wurde ich im Laufe der letzten Jahre um ein Büchlein „Sehr geehrter Herr Bundeskanzler! In Sachen Zwentendorf“ gebeten. Es gibt keine mehr. Nach der erfolgreichen Abstimmung in Österreich war das Interesse in Deutschland durch den ZDF-Beitrag und die Notiz im „STERN“ groß. Eine Lehrerin bestellte privat 1.400 Stück – sie wollte jedem deutschen Politiker eines senden.

Aber wenn die Nachfrage groß ist, dann tippe ich die Briefe halt nochmals ab. Ich habe übrigens auch dem bayrischen Ministerpräsident Franz Josef Strauß täglich öffentliche Briefe geschrieben, da ich gebeten wurde, bei der Verhinderung von der Wiederaufbereitungs-Anlage in Wackersdorf zu helfen.

Auch diese wurde dank Massenprotesten verhindert.

Mit dem Weltfrieden bin ich kein Stück weitergekommen. Leider. Der Irak-Krieg hat mir gewaltig zugesetzt und auch die Bestellung der Eurofighter kränkt mich immer noch. In mehreren Ländern bastelt man sogar wieder an neuen Atombomben und die Betreiber von Atomkraftwerken geben immer noch nicht auf.

Trotz Tschernobyl. Resignieren nützt nichts. Frieden und Umweltschutz sind zu wichtig, dass wir dies Politikern mit Sachzwängen überlassen können. Es müssen weitere politische Wunder folgen.

Danken möchte ich vor allem meinem Mann für seine vielfältige Unterstützung und Toleranz, denn die viele Zeit, die ich für die Friedens- und

toleranci, protože všechen čas, který jsem potřebovala na práci pro mírové účely a v oblasti ochrany životního prostředí, chyběl v domácnosti.

Děkuji také těm nezávislým vědcům, kteří jistě odvedli průkopnickou práci za cenu velkých finančních ztrát, a mnoha dalším, kteří později svým nasazením poučili populaci.

Zpočátku byli přeci odpůrci jaderných elektráren považováni za sektáře a podivíny, protože lidé byli přece jen krmeni pohádkou o nejčistší a nejlevnější výrobě energie.

Velký dík patří také médiím, která dala čestným způsobem i odpůrcům příležitost se vyjádřit před referendem.

Ráda bych vyjádřila upřímné poděkování řádnému profesoru Tobiasi Kühnemu a jeho ženě Agnes, kteří mi významně pomohli v tom, že z veřejných dopisů Dr. Kreiskymu se stala knížka.

Děkuji také Ernstu Schwarczovi z nakladatelství Senses Verlag, který měl odvahu ji otisknout.

O autorce Traudy Rinderer

Narozena v roce 1943. Žena v domácnosti a matka čtyř dětí z Hohenemsu, Vorarlberska. Svůj talent pro psaní věnovala po celá desetiletí ochraně životního prostředí a práci pro mír. Publikovala téměř ve všech významných rakouských novinách. Po každodenních satirických dopisech spolkovému kancléři Dr. Kreiskymu psala dopisy bavorskému

Umweltschutzarbeit brauchte, fehlte im Haushalt. Mein Dank auch an jene unabhängigen Wissenschaftler, die gewiss mit großen finanziellen Verlusten Pionierarbeit geleistet haben und an die vielen anderen, die später durch ihr Engagement die Bevölkerung aufklärten.

Am Anfang galten ja die Gegner von Atomkraftwerken als Sektierer und Spinner, denn schließlich wurde den Menschen die Mär von der saubersten und billigsten Energiegewinnung eingetrichtert.

Vielen Dank auch an die Medien, die vor der Volksabstimmung in fairer Weise auch die Gegner zu Wort kommen ließen.

Herzlichen Dank möchte ich O. Prof. Tobias Kühne und seiner Gattin Agnes, die mir wesentlich dabei halfen, dass aus den öffentlichen Briefen an Dr. Kreisky ein Büchlein wurde.

Mein Dank auch an Ernst Schwarcz vom Senses Verlag, der den Mut hatte, es zu drucken.

Zur Autorin: Traudy Rinderer

Geboren 1943. Hausfrau und Mutter von vier Kindern aus Hohenems, Vorarlberg. Widmete ihr Talent zum Schreiben über Jahrzehnte dem Umweltschutz und der Friedensarbeit. Veröffentlichte in fast allen bedeutenden Zeitungen Österreichs. Nach den täglichen satirischen Briefen an Bundeskanzler Dr. Kreisky schrieb sie Briefe an Ministerpräsident Franz Josef Strauß, die ebenfalls

předsedovi vlády Franzi Josefu Straußovi. Dopisy byly také publikovány. Třetím příjemcem veřejných dopisů byl spolkový kancléř Dr. Franz Vranitzky. V posledních letech se Traudy Rinderer ponořila do mystické literatury.

veröffentlicht wurden. Dritter Empfänger öffentlicher Briefe war Bundeskanzler Dr. Franz Vranitzky. In den letzten Jahren vertiefte sich Traudy Rinderer in mystische Literatur.

Překlad:

Helga Grimmová, Hana Jílková

Úprava:

Helga Grimmová, Bernhard Riepl